

Alois a Vilém Mrštíkovi - Maryša

Úvod

Jméno: Alois Mrštík (1861 - 1925), Vilém Mrštík (1863 - 1912)

Národnost: Česká republika

Život autorů

Alois a Vilém Mrštíkovi byli **významní čeští spisovatelé a dramatici, kteří pocházeli z Moravy**. Alois krom psaní působil i jako **učitel**, zatímco **Vilém se věnoval literatuře naplno a jeho tvorba je rozsáhlejší**. Oba bratři spolupracovali na literárních dílech, která čerpala z **moravského venkovského života**, přičemž se zaměřovali na realistické vykreslení lidských osudů a přírody. Jejich společná tvorba měla **významný vliv na českou literaturu**, zejména díky snaze o pravdivé zobrazení venkovského života a morálních dilemat.

Tvorba autorů

Alois a Vilém Mrštíkové tvořili jak samostatně tak i společně. Jsou známí především svým realistickým zobrazením venkovského života a **moravských tradic**. Jejich nejvýznamnějším dílem je **tragédie Maryša**, společně ale pracovali i na **románové kronice Rok na vsi**. Jedním z Aloisových nejslavnějších děl je **soubor povídek Dobré duše** nebo **cestopis Obrazy z Tater**. Vilém napsal například **román Pohádka máje** a **román Santa Lucia**, přispíval do **časopisů Ruch a Lumír** a krom vlastní tvorby také překládal ruské autory. Díla bratří Mrštíků měla **velký vliv na českou literaturu**, zejména v oblasti realistického a naturalistického dramatu.

Literárně historický kontext

Období: Český realismus - 70. léta 19. století.

Český realismus navazuje na ten světový, toto období se vyznačuje důrazem na **věrné zobrazení každodenního života**, zejména na venkově. Pro český realismus je typická **venkovská a historická próza**.

Alois a Vilém Mrštíkové patřili k **předním představitelům českého realismu**.

Autorovi současníci a jejich stěžejní díla

Alois Jirásek

- Psohlavci - román

Ladislav Stroupežnický

- Naši furianti - drama

Gabriela Preisová

- Její pastorkyňa - drama

Karel Václav Rais

- Zapadlí vlastenci - román

Zikmund Winter

- Mistr Kampanus - román

Druh: Drama**Žánr:** Tragédie**Forma:** Próza

Téma

Kritika zastaralých a často tvrdých vesnických poměrů a velkých majetkových rozdílů na moravských vesnicích.

Motivy

Vztahy mezi lidmi, nešťastná láska, chamtivost, tradice

Časoprostor

Konec 19. století. Moravská vesnice.

Kompozice

Chronologický postup

- **5 dějství** (expozice, kolize, krize, peripetie, katastrofa)
- Expozice - představení postav
- Kolize - loučení Francka s Maryšou
- Krize - návrat Francka z vojny
- Peripetie - Lízal si uvědomuje své chyby, Francek přesvědčuje Maryšu k odjezdu
- Katastrofa - vražda Vávry, přiznání Maryši

Jazyková vrstva

Jazykové prostředky

- Kombinace hanáckého, slováckého a brněnského dialektu
- Zvláštní větná výstavba

Vypravěč

- Nezúčastněný

Vyprávěcí způsob

- Er forma

Typy promluv

- Dialogy a monology
- Přímá i nepřímá řeč

Adaptace

Stejnomený český film (1935)

Hlavní postavy

Lízal – Sedlák, velmi lakomý otec Maryši

Lízalka – Manželka Lízala, je velmi přísná

Rozára – Služka Lízala

Vávra – Bohatý mlynář, otec se třemi dětmi, je krutý a násilnický

Maryša – Mladá dcera Lízala, citlivá dívka, která miluje Francka

Francek – Chudý kluk, miluje Maryšu, musí odejít na vojnu

Horačka – Matka Francka

Strouhalka – Maryšina teta

Tipy na závěr

Zde najdeš eknihu Maryša zdarma ke stažení:

<https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/62/marysa.pdf>

Zajímal by tě videorozbor této knihy a autora?

Rozbor, který připravil projekt **Na potítku** najdeš zde:

https://www.youtube.com/watch?v=qBLy63T7kS8&ab_channel=Napot%C3%ADtku

Vzorový text k procvičení rozboru uměleckého textu, který připravil projekt Nový Amos najdeš zde:

<https://www.statnimaturita-cestina.cz/marysa>

Děj

1. Dějství

Lízal si před svým domem povídá s Vávrou a lituje, že dal svému synovi Josefovi půl lána, se kterým špatně hospodaří. Podruhé už takovou chybu udělat nechce a domlouvá se s mlynářem Vávrou, že si Maryšu vezme výměnou za peníze. Maryša je ale zamilovaná do Francka, který ji lásku opětuje, bohužel je ale brzy odveden na vojnu. Francek se přijde rozloučit s Maryšou, její rodiče ho ale vyženou. Nakonec se s Maryšou potkají a slíbí si, že si budou posílat dopisy.

2. Dějství

Maryša se snaží bránit sňatku s Vávrou. Její rodiče spolu s tetou Strouhalkou jí ale přemlouvají ať si vezme mlynáře. Lízal si začne uvědomovat, že to není dobrý nápad, je už ale pozdě. Maryša se vzdává jakéhokoli odporu. Když si Vávra pro Maryšu přijde, tak mu ještě dává jasně najevo, že ho nechce. Nakonec se ale obleče do svatebních šatů a vezme si ho.

3. Dějství

O dva roky později se Francek vrací z vojny. Dozví se, že si Maryša Vávru vzala a jde ji doprovodit domů. Dozví se, že je Maryša nešťastná a že ji dokonce Vávra bije. V hospodě se všichni schválně baví o tom, jak bývala Maryša krásná a plná života, než si vzala Vávru. Když do hospody přijde Vávra, tak začne hádka s Franckem, který Maryšu stále miluje. Vávra se pohádá i s Lízalem, protože mu nezaplatil slíbené věno.

4. Dějství

Lízal jde za Maryšou a přemlouvá ji, aby se vrátila zpět domů, protože zjistil, jak velkou chybu udělal. K Lízalovi se přidá i Francek a prosí jí, aby s ním odešla do Brna. Maryša ale nechce kvůli tradicím Vávru opustit. Francek jí řekne, že na ni počká u splavu, a že když tam nebude, tak si pro ni přijde sám. Ona si stojí za tím, že za ním nepřijde, ale nehádají se, protože už se z hospody vrací Vávra. Francek uteče a Vávra vyslýchá Maryšu a pak i Rozáru, chce vědět kdo u nich teď byl. Když se dozví, že to byl Francek, tak se rozhodne ho zastřelit, ale nepodaří se mu to.

5. Dějství

Maryša se bojí že Vávra Francka zastřelí a dochází jí trpělivost. Uchýlí se nakonec k zoufalému činu a Vávru otráví, čímž se pokusí uniknout z bezvýchodné situace svého nešťastného manželství.

Následně se ke svému činu i přizná.